

Aan: Stuurgroep van het Plastic Pact,
De voorzitter
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Van: De Voortgangscommissie van het Plastic Pact,
De voorzitter
Planbureau voor de Leefomgeving

Betreft: Rapportage 'Plastic Pact Nederland, de Monitor Nulmeting (2017-2018)'

Geachte,

De Voortgangscommissie van het Plastic Pact (VGC) brengt u middels deze brief op de hoogte van haar waarnemingen, conclusies en aanbevelingen op basis van de rapportage 'Plastic Pact Nederland, de Monitor Nulmeting (2017-2018)' van het RIVM, zoals verzonden d.d. 13 januari 2020 aan uw Ministerie.

Vooraf wil de VGC haar waardering uitspreken voor de werkzaamheden van Partijen en het RIVM die geleid hebben tot de levering van deze eerste rapportage (de nulmeting). De levering en verwerking van data was voor Partijen en het RIVM een intensief proces.

De VGC heeft kennis genomen van rapportage van de nulmeting van het Plastic Pact en komt tot de volgende algemene conclusies en aanbevelingen.

1. Respons

Hoewel 2019 het eerste jaar van meting is, en er begrip is voor het feit dat er tijd en investering nodig is om de gegevens door de ondertekenaars te verzamelen, vindt de VGC de respons van de nulmeting teleurstellend. Gemiddeld genomen is de respons over 2017 en 2018 40%. Het Pact is wel vrijwillig maar niet vrijblijvend. Het RIVM geeft in haar rapportage daar waar mogelijk en bekend een verklaring voor deze lage respons, maar in vele gevallen is de reden om geen data te leveren aan het RIVM niet bekend. De VGC is van mening dat een dergelijk lage respons op de uitvraag van data risico's met zich meebrengt zoals:

- a. een onvolledig en onzeker beeld van de startsituatie van het Plastic Pact, welk nodig is om in de toekomst de progressie te bepalen
- b. een ongelijk speelveld voor deelnemende Partijen: sommige Partijen hebben serieus geïnvesteerd in het aanleveren van data, andere Partijen leveren een zeer beperkte of geen inspanning. Hierbij moet worden opgemerkt dat niet alle Partijen evenveel inspanning hoeven te leveren om de data voor het pact te verzamelen, afhankelijk van de soort organisatie. Opvallend is dat juist bedrijven die relatief veel moeite moeten doen data aan te leveren dit toch hebben gedaan.
- c. devaluatie van het initiatief van het Plastic Pact in de ogen van derden die de openbare rapportage lezen en beoordelen en (terecht) kritisch zijn op deze lage respons: het kan worden gezien als een slechte start van het Plastic Pact.
- d. minder mogelijkheden om op individuele prestaties te rapporteren, maar alleen gemiddelden kunnen worden gerapporteerd omdat er per groep partij (bijvoorbeeld

supermarkten of producenten van verpakkingen) niet genoeg partijen data hebben aangeleverd dat een gemiddelde kan worden berekend zonder dat dit herleidbaar is tot een individuele partij.

De VGC adviseert de Stuurgroep om in samenspraak met het RIVM en het secretariaat Partijen die geen data leveren bij publicatie van de nulmeting gelijk aan te schrijven of anderszins te benaderen om in 2020 de benodigde data wel aan te leveren, ook over de jaren 2017 en 2018, zodat in de volgende rapportage een betrouwbare basis kan worden gelegd voor het meten van de voortgang van het Plastic Pact. Ondertekenen van het Pact is vrijwillig maar niet vrijblijvend.

2. Complexiteit en omvang van de monitoring

In het verlengde van bovenstaande en op basis van geluiden die incidenteel de VGC en het RIVM hebben bereikt lijkt het erop dat veel Partijen de complexiteit en de omvang van de monitoring niet hebben overzien ten tijde van het ondertekenen van het Plastic Pact. Het RIVM heeft in de afgelopen periode in dergelijke gevallen Partijen geadviseerd te leveren wat men kan, ondanks dat het dan wellicht (nog) niet compleet is. Desondanks geven veel Partijen aan niet in staat te zijn aan de monitoring te kunnen voldoen, of reageren niet. De VGC beveelt de Stuurgroep aan enerzijds op korte termijn gerichte ondersteuning te organiseren richting Partijen die stuklopen op de complexiteit en omvang van de monitoring. De monitoringsopdracht aan het RIVM voorziet niet in een dergelijke intensieve ondersteuning. Anderzijds kan het RIVM werken aan verduidelijking of vereenvoudiging van de handleiding van de monitoring, zodat ook daarmee tegemoet gekomen wordt aan het bezwaar van veel Partijen. De VGC beveelt aan op basis van de rapportage van het RIVM een bijeenkomst te organiseren, waarbij partijen van het PP en RIVM gezamenlijk gericht kunnen zoeken naar mogelijkheden tot vereenvoudiging, daarbij in acht houdend de in het PP gemaakte afspraken over doelen en monitoring.

3. Aggregatie van de monitoring versus individueel commitment

Een belangrijke voorwaarde die aan de monitoring verbonden is, is dat gegevens in de RIVM-rapportage niet herleidbaar mogen zijn naar individuele Partijen. Het RIVM lost dit op door geaggregeerde cijfers en 'gemiddelden' in het rapport op te nemen. Hoewel deze manier van werken verklaarbaar is, constateert de VGC toch een spanningsveld in een dergelijke manier van rapporteren: de Partijen van het Plastic Pact hebben getekend voor individuele navolging van de doelstellingen (het is geen collectief Pact) en dus zou het zuiverder zijn de resultaten van deze individuele Partijen ieder afzonderlijk te monitoren en te rapporteren. Gemiddelden zeggen weinig, want er zijn situaties van toepassing van bijvoorbeeld 100% recycleert en toepassingen van 0% recycleert, hetgeen in de RIVM-rapportage dan leidt tot gemiddeld 50% toegepast recycleert. Een dergelijke gemiddelde prestatie zegt niks over de individuele prestaties waarvoor getekend is. De VGC adviseert de Stuurgroep dan ook het RIVM op te dragen met een andere oplossing te komen die meer recht doet aan de juiste koppeling tussen individueel commitment en de monitoring, door bijvoorbeeld Partijen in de rapportage te anonimiseren. Dat biedt tevens mogelijkheden voor het vergelijken van partijen onderling. Ook kan gekozen worden om cijfers die naar individuele Partijen kunnen herleiden niet in de openbare rapportage op te nemen, maar wel de relatieve individuele progressie te rapporteren. Bijvoorbeeld: Partij X heeft in 2019 Y % meer recycleert in haar verpakking verwerkt ten opzichte van 2017. Om meer individuele

prestaties te kunnen rapporteren, is het ook van belang dat meer partijen data aanleveren omdat gegevens dan minder makkelijk naar individuele partijen herleidbaar zijn.

4. Impact van het Plastic Pact

De VGC kan op basis van de geleverde data geen inschatting maken wat de impact van het Plastic Pact momenteel kan zijn op basis van de doelstellingen van de deelnemende Partijen. De belangrijkste reden is het ontbreken van omzetcijfers ('op de markt'). Een inschatting van de impact van de afspraken lijkt de VGC cruciaal om de voor de hand liggende politiek en maatschappelijke vraag naar de effecten van het Plastic Pact te kunnen beantwoorden ('waar hebben we het over?'). De VGC adviseert de Stuurgroep partijen te benaderen deze cijfers te leveren, desgewenst onder geheimhouding en het principe van niet herleidbaarheid naar individuele Partijen.

5. Voortgang Plastic Pact vraagt om overzicht resultaten en acties

Dit jaar beperkt het verslag van de VGC zicht tot een reflectie van de monitoring van de resultaten van het Plastic Pact door RIVM. Het is nadrukkelijk de bedoeling in komende jaren ook een reflectie te geven op de voortgang van de acties, als deze vanuit het Plastic Pact worden aangeleverd. Er is dus sprake van een groeimodel, waarbij uiteindelijk de monitoring van de resultaten van het Plastic Pact door het RIVM en het overzicht van de voortgang van de afspraken en acties die in het kader van het Plastic Pact zijn gemaakt, input vormen voor het verslag over de voortgang van het Plastic Pact door de VGC. Om dit mogelijk te maken adviseert de VGC aan de stuurgroep om het secretariaat van het Plastic Pact opdracht te geven om een overzicht te maken en actueel te houden van de voortgang van de acties uit het Plastic Pact, en jaarlijks een tussenstand te rapporteren.

6. Internationale harmonisatie

De VGC adviseert de stuurgroep om snel inzicht te krijgen en te geven over harmonisatie tussen het Nederlandse Plastic Pact en soortgelijke internationale initiatieven zoals het Europese Plastic Pact. Helderheid over wat deze verschillende sporen voor elkaar (kunnen) betekenen geeft voor de ondertekenaars meer duidelijkheid voor hun monitoringsinspanningen.

De VGC stelt het op prijs deze brief nader toe te lichten aan de stuurgroep.

Met vriendelijke groet,

Planbureau voor de Leefomgeving

